

Landelijke Aanpak Adreskwaliteit

Samen fraude bestrijden

Wonen mensen waar ze zeggen te wonen?

Die vraag heeft prioriteit in fraudebestrijding. Te veel mensen staan niet op het juiste adres geregistreerd: daar waar ze echt verblijven. Dat opent de deur voor fraude met uitkeringen of toeslagen of voor het ontwijken van boetes, schulden en opsporing. Dat kost de samenleving veel geld en het ondermijnt de maatschappelijke moraal. Het is een taak voor overheden om dit te corrigeren. De Landelijke Aanpak Adreskwaliteit verzorgt de samenwerking tussen overheden waarmee deze fraude effectief kan worden bestreden.

Risicogerichte aanpak

In 2014 bleek de aanpak van risicogericht adresonderzoek succesvol. Gemeenten ontvingen risicoprofielen van adressen waaraan getwijfeld werd, zodat zij gericht adresonderzoek en huisbezoek konden uitvoeren. Waar nodig muiterden zij de Basisregistratie personen (BRP).

In 2015 komt landelijke samenwerking tot stand tussen de afnemers die zal resulteren in betere signalen van risico-adressen waarmee de schaarse capaciteit voor huisbezoeken effectiever kan worden ingezet. Bovendien worden de resultaten van de huisbezoeken actief gebruikt bij het aanpakken van fraude.

Het doel is dit jaar in tenminste 135 gemeenten (in totaal) 10.000 adressen te controleren. Door adresonderzoek en aanvullend huisbezoek worden zo'n 7.500 potentiële fraudegevallen opgespoord. De kosten en baten van deze opsporing worden bijgehouden in een monitor. Voor het aanloopjaar 2015 is de investering geraamd op 9,7 miljoen euro en de verwachte opbrengst op 21 miljoen euro. Structureel levert een jaarlijkse investering van 13 miljoen euro waarschijnlijk per jaar zo'n 42 miljoen euro op. Hiervoor gaan o.a. gemeenten extra adresonderzoeken en huisbezoeken uitvoeren. De kos-

ten voor adresonderzoek en huisbezoek liggen vooral bij gemeenten, terwijl de baten vooral binnenkomen bij een tiental verstrekkers van toeslagen en uitkeringen, zoals bijvoorbeeld de SVB, het CJIB en de Belastingdienst. Daarom heeft het kabinet dit jaar geregeld dat gemeenten uit de te verwachten baten een meer kostendekkende vergoeding krijgen. Dit heeft geresulteerd in een vaste tegemoetkoming van 70 euro per afgerond adresonderzoek voor het jaar 2015, met een maximum van 10.000 adresbezoeken in het kader van dit project. Alle gemeenten kunnen nu deelnemen, op weg naar een structurele aanpak in de toekomst.

Opdracht

Het kabinet gaf in december 2014 opdracht adresfraude structureel aan te pakken. Dit project bestaat uit een samenwerking tussen vele partners. Dat zijn gemeenten en de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), Veiligheid en Justitie (V&J), Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Financiën en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), evenals uitvoeringsorganisaties: de Belastingdienst, RCF-NL (voorheen de Regionale Coördinatiecentra Fraudebestrijding), de Sociale Verzekeringsbank, het Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen, het Centraal Justitieel Incassobureau, het Openbaar Ministerie, de Nationale Politie, de Stichting Netwerk Gerechtsdeurwaarders en het Inlichtingenbureau. Zij vormen samen een interbestuurlijke projectgroep die het project ondersteunt bij het behalen van haar doelstellingen. Het ministerie van BZK is gedelegeerd opdrachtgever en ICTU levert als uitvoeringsorganisatie de projectorganisatie. Naar verwachting zal deze aanpak vanaf 2016 structureel worden. Het project levert daarom ook de voorbereiding op een, later op te richten, permanent samenwerkingsverband. ICTU treft de voorbereidingen, levert de inhoudelijke expertise, coördineert het project en monitort de uitkomsten.

Taakverdeling

Alle deelnemers werken mee op basis van de eigen wettelijke bevoegdheden. Het project verzamelt en analyseert risicosignalen. De analyse op grond van risicosignalen van diverse diensten gebeurt op beveiligde servers en door bevoegd personeel. Dat levert lijsten op van verdachte adressen die als zogeheten *leads* naar deelnemende gemeenten gaan. De gemeente is verantwoordelijk voor de juistheid van gegevens in de Basisregistratie personen (BRP): die kan zo nodig een adresonderzoek voor de BRP uitvoeren en aanpassingen in de BRP verwerken. Een adresonderzoek kan administratief, maar ook op locatie plaatsvinden: een *huisbezoek*. Door de landelijke aanpak ontvangen gemeenten meer kwalitatieve risicosignalen waarmee zij extra adresonderzoek en huisbezoek zullen doen.

Het project koppelt de resultaten van deze controles terug naar de gebruikers die de leads hadden aangereikt. Die geven er elk hun eigen opvolging aan om fraude te bestrijden. Dat zijn de landelijke diensten die in dit project samenwerken, maar ook de gemeente zelf kan een gebruiker zijn: zoals bij lokale heffingen en uitkeringen.

Zonder eigen ICT is deze benadering niet mogelijk. In 2013 en 2014 is bij ICTU al in pilots gewerkt aan deze ICT, zoals het faciliteren van huisbezoek met speciale tablets en trainingen en door de centrale gegevensanalyse in te richten. In 2015 zal ICTU die ICT verbeteren en geschikt maken voor grootschalig en structureel gebruik.

Afstemming

Veel gemeenten kennen ook eigen projecten op dit gebied, met een eigen lokale aanpak of in regionale samenwerking met RCF-NL: met een Regionaal Coördinatiepunt Fraudebestrijding. De landelijke aanpak vult dit aan, steeds afgestemd op de lokale aanpak en de RCF-projecten.

Er zijn ook nieuwe afspraken nodig, bijvoorbeeld over het verzamelen en verwerken van data, over het terugmelden van resultaten aan gebruikers en over het rapporteren op rijksniveau. Voor het maken van die afspraken start een Operationeel Overleg, waarin partners van project Landelijke Aanpak Adreskwaliteit samenkomen. Dat overleg opereert binnen de randvoorwaarden die door de Projectgroep worden ingevuld. De leden van het Operationeel Overleg werken aan acceptatie binnen hun eigen achterban, delen hun ervaringen en lossen knelpunten op.

Planning

- Aanmelding door gemeenten voor deelname in 2015 kan sinds januari.
- Vanaf februari vindt data analyse plaats uit diverse bronnen en de analyse daarvan, waarmee de risicosignalen worden opgesteld voor adresonderzoek.
- Gemeenten die zich voor 1 april aanmelden kunnen in het tweede kwartaal die risicosignalen gebruiken voor huisbezoeken.
- Gemeenten die later dan 1 april deelnemen, krijgen toegang tot risicosignalen en ondersteuning van huisbezoek. Dit alles binnen de mogelijkheden die beschikbaar blijken ten tijde van de latere aanmelding.
- Van april tot september vinden het adresonderzoek en de huisbezoeken plaats, met ondersteuning vanuit ICTU (met training, ICT-hulpmiddelen en een helpdesk).
- De uitkomsten worden vanaf medio juli tot eind september verzameld, geanalyseerd en teruggekoppeld naar bronnen en deelnemers. Die geven er elk hun eigen follow-up aan. Daarna volgt de monitoring en rapportage over het risico-gericht adresonderzoek.
- Intussen wordt de oprichting voorbereid van een vast Samenwerkingsverband dat de structurele aanpak vanaf 2016 verzorgt, waarmee periodieke controles mogelijk worden.

Colofon

Algemeen infoblad project Landelijke Aanpak Adreskwaliteit, opdracht van het Ministerie van BZK, uitgevoerd bij ICTU.